

OPERATIVNÍ PLÁN ZAČLEŇOVÁNÍ ŽÁKŮ S OMJ NA ZŠ KVĚTNOVÉHO VÍTĚZSTVÍ

Základní škola, Květnového vítězství 1554, Praha 4

Květnák I – Květnového vítězství 1554, 149 00

Květnák II – Schulhoffova 844, 149 00

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

OBSAH

Úvod	4
Specifika žáků s OMJ	7
Čeština jako druhý jazyk	8
Přijetí žáka s OMJ na školu	8
Zařazení do ročníku	9
Úvodní rozhovory s rodiči	10
První dny žáka s OMJ ve škole	11
Adaptační koordinátor	11
Patron	11
Podpora žáka s OMJ	12
Jazyková a pedagogická diagnostika	12
Jazyková příprava a podpora žáka s OMJ – legislativa	13
Plán jazykové podpory	16
Zapojení žáka s OMJ do výuky – tipy z praxe	17
Hodnocení žáka s OMJ	19
Změna třídního učitele, přechod na 2. stupeň	20
Práce s klimatem třídy	20
Kroužky a kluby	21
Komunikace s rodiči žáků s OMJ	21
Kariérové poradenství – přechody ZŠ/SŠ	22
Interkulturní práce, spolupráce s NNO	23
Kazuistiky podpořených žáků s OMJ na ZŠ Květnového vítězství	25
ČDJ a seznam literatury	28
Seznam základní doporučené literatury a internetových zdrojů	30
Přehledná tabulka operativního plánu začleňování na ZŠ Květnového vítězství	34
Použitá a doporučená literatura	38
O InBázi	39
O projektu Mosty ke školám III	39
Přílohy:	
Příloha 1: Materiály a pracovní listy pro žáky s OMJ – český jazyk a literatura	
Příloha 2: Materiály a pracovní listy pro žáky s OMJ – matematika	
Příloha 3: Materiály a pracovní listy pro žáky s OMJ – zeměpis	
Příloha 4: Materiály a pracovní listy pro žáky s OMJ – chemie	

ÚVOD

Děti, které přicházejí do České republiky z kulturně a jazykově odlišného prostředí, v posledních letech přibývá – podle údajů Českého statistického úřadu ve školním roce 2020/21 navštěvovalo české základní školy 28 380 žáků s jiným než českým občanstvím, což tvořilo asi kolem 2,9 % všech žáků ZŠ v ČR.

Tuto situaci výrazně změnila ruská invaze na Ukrajinu, která započala 24. 2. 2022 a vyvolala masivní uprchlickou vlnu, kdy Ukrajinu opustilo několik milionů ukrajinských občanů, převážně žen a dětí, z nichž přibližně půl milionu našlo azyl v Česku. **Celkový počet žáků cizinců se v důsledku toho více než zdvojnásobí – podle údajů MŠMT z 31. 3. 2023 na české ZŠ nově nastoupilo 39 680 dětí původem z Ukrajiny.** Na pražských ZŠ je pak koncentrace těchto žáků nejvyšší z celé republiky.

Ukrajínští žáci ale nejsou na českých školách jedinou skupinou, byť jsou nejpočetnější. Dalšími nejčastějšími zeměmi původu žáků-cizinců je Slovensko, Vietnam, Rusko a Mongolsko.

Žák s jiným než českým občanstvím se však automaticky nerovná žák s nedostatečnou znalostí českého jazyka. Někteří z těchto žáků se v České republice již narodili, absolvovali MŠ a jsou jazykově na úrovni rodilých mluvčích. Jiní přicházejí do ČR v pozdějším věku a nastupují do českých škol s malou nebo žádnou znalostí češtiny – a to nejen do 1. třídy, ale i do vyšších ročníků a někdy i v průběhu školního roku. Kromě nich ale existuje nezanedbatelná **skupina žáků sice s českým občanstvím, kteří však česky dostatečně neumí** – ať již se jedná o děti českých občanů, které vyrostly v cizině, kde se i vzdělávaly, děti bilingvní nebo o děti-cizince, které získaly spolu s rodiči české občanství, ale mají odlišný mateřský jazyk. Podle odhadů je těchto žáků na českých ZŠ v současné době více než 10 000, což ukazuje, že pojem žák-cizinec není zcela přesný, pokud chceme mluvit o skupině žáků s nedostatečnou znalostí češtiny. Protože **z pedagogického hlediska není podstatné, jakým pobytovým statutem žák disponuje, ale na kolik ovládá vyučující jazyk,** nazýváme tyto žáky, kteří tvoří velmi různorodou skupinu, **žáky s odlišným mateřským jazykem (OMJ).**

Pro ZŠ Květnového vítězství není výskyt žáků s OMJ žádnou novinkou. Škola s těmito žáky pracuje dlouhodobě, neboť jejich počet se posledních letech rok od roku postupně zvyšuje a do 1. třídy každoročně nastupují nové děti s potřebou jazykové podpory. Skokový nárůst žáků s OMJ škola zaznamenala ve školním roce 2021/22 v souvislosti s nově nastoupivšími ukrajinskými žáky bez znalosti vyučovacího jazyka.

Na ZŠ Květnového vítězství dochází ve školním roce 2022/2023 celkem **130 žáků s OMJ** (tj. **12 %**) s potřebou některého stupně jazykové podpory: **5 žáků** má úplnou neznalost českého jazyka, **30 žáků** nedostatečnou znalost a **42 žáků** znalost s potřebou doučování češtiny. Mezi těmito žáky existují velké rozdíly v úrovni porozumění českému jazyku, roli hraje délka pobytu a rodinné prostředí.

Žáci s OMJ se vyskytují s mírnou převahou na prvním stupni. Většinu žáků s potřebou jazykové podpory aktuálně tvoří žáci z Ukrajiny.

1. stupeň		2. stupeň	
Ročník	Počet žáků s OMJ	Ročník	Počet žáků s OMJ
1.	22	6.	13
2.	16	7.	11
3.	19	8.	14
4.	14	9.	10
5.	11		
Celkem:	82	Celkem:	48

Země mimo EU	Počet žáků	Země EU	Počet žáků
Bělorusko	2	Polsko	2
Mongolsko	2	Maďarsko	4
Arménie	1	Rumunsko	2
Rusko	1	Slovensko	4
Ukrajina	82	Německo	1
Uzbekistán	6		
Vietnam	9		
Čína	1		
Celkem:	104	Celkem:	13

Počet žáků s OMJ přesně neodpovídá počtu žáků s původem mimo ČR, neboť část žáků s OMJ se narodila v ČR.

Škola se dlouhodobě snaží pro žáky s OMJ zajistit dobré podmínky, usiluje o jejich začlenění do žákovského kolektivu, nastavení pozitivního multikulturního prostředí a odstranění stereotypů a předsudků u vrstevníků.

Pro práci s žáky s OMJ si škola vytvořila množství různých nástrojů. Škola v minulosti realizovala několik projektů s tématem začleňování těchto žáků, jako například projekt *Nové metody výuky, vzdělávání a prevence školního neúspěchu na Květnáku* (2/2017 – 1/2019, OPVVV) či projekt *Příprava a praktická implementace multikulturní výchovy na Květnáku* (9/2017 – 7/2019, OP Praha: Pól růstu), z něhož byla personálně pokryta podpora a výuka ČDJ, doučování žáků, neformální aktivity pro žáky, vzdělávání pedagogů a tvorba plánu multikulturní výchovy na škole. Na něj navázal projekt *Podpora integrace žáků s OMJ na ZŠ Květnák* (7/2019 – 12/2021, OP Praha: Pól růstu), mezi jehož hlavní aktivity patřilo využití dvojjazyčných AP a interkulturní pracovníce, kurzy ČDJ v běžné výuce i během prázdnin a komunitně-osvětová setkání pro rodiče.

Jedním z kroků, které dále ZŠ Květnového vítězství učinila v tématu práce s žáky s OMJ, je také spolupráce s neziskovými organizacemi. Škola spolupracovala či nadále spolupracuje s METOU, o. p. s., InBází, z. s., Novou školou o. p. s., Člověk v tísni, o.p.s., organizací UNICEF, Women for Women a využívá projektu MPSV Obědy do škol.

Škola také využívá dalších možností podpory žáků např. z Národního plánu obnovy, Šablon, Ministerstva vnitra (projekty obcí na podporu integrace držitelů dočasné ochrany na lokální úrovni v roce 2023), Operačního programu Jan Amos Komenský či z projektu Implementace krajského akčního plánu (Pražský inovační institut – Pii).

Ve školním roce 2022/2023 ZŠ Květnového vítězství intenzivně spolupracovala s InBází, z.s. na projektu **Mosty ke školám III**, který se soustředil na podporu konkrétních pedagogických pracovníků v oblasti multikulturní výchovy a začleňování žáků s OMJ. V rámci aktivity KA2 zaměřené na začleňování žáků s OMJ byli podpořeni pedagogičtí pracovníci školy cyklem navazujících skupinových konzultací na různá témata z oblasti začleňování žáků s OMJ, který byl otevřený všem pedagogickým pracovníkům ZŠ Květnového vítězství. Zároveň byla škola podpořena řadou individuálních konzultací s možnostmi metodické podpory s prací s celou třídou i cílené podpory konkrétních žáků s OMJ, které probíhaly v průběhu školního roku kontinuálně s pěti pedagogy. V rámci této individualizované metodické podpory byla podle aprobací a konkrétních potřeb jednotlivých pedagogů poskytována podpora k tématu žáků s OMJ v hodinách českého jazyka, podpora žáků 7. třídy v hodinách matematiky, podpora žáků 7. tříd v hodinách zeměpisu a podpora žáků 8. a 9. tříd v hodinách chemie. Proběhly náslechy a ukázkové hodiny pro různé předměty a pedagogy, stejně jako ukázkové hodiny Češtiny jako druhého jazyka (dále ČDJ) a individuální podpora žáka v matematice. Všichni zapojení pedagogové také obdrželi množství konkrétních výukových materiálů a pracovních listů do jednotlivých předmětů pro žáky s OMJ i práci s celou třídou, nově vypracovaných podle jejich potřeb a zadání Mgr. Ilonou Dvořákovou.

Vyústěním společných aktivit spolupráce s InBází, z. s. je následující Operativní plán začleňování žáků s OMJ na ZŠ Květnového vítězství, který má sloužit všem pedagogickým pracovníkům jako vodítko, jak postupovat a čemu věnovat pozornost při práci s žáky s OMJ. Jeho součástí jsou i přílohy s vytvořenými materiály pro pedagogy a pracovními listy pro žáky s OMJ do hodin českého jazyka a literatury, matematiky, zeměpisu a chemie.

Plán začleňování má být stručný a podávat nejzákladnější informace. Pro detailnější vzhled jsou k jednotlivým tématům připojeny odkazy na relevantní internetové zdroje, z nichž je možno čerpat doplňkové informace. Přílohy obsahují text o výuce češtiny jako druhého jazyka (ČDJ), přehlednou tabulku zapojených osob a kompetencí v oblasti začleňování žáků s OMJ a seznam použité literatury a internetových zdrojů. V oddělené příloze Plánu začleňování jsou shromážděny pracovní listy a materiály pro předměty čeština jako druhý jazyk/český jazyk a literatura, matematika, zeměpis a chemie.

Specifika žáků s OMJ

Jazyková bariéra je pro žáky s OMJ zásadní překážkou, která může výrazně limitovat jejich studijní úspěchy. Při vzdělávání žáků s OMJ totiž dochází k situaci, kdy se současně učí nový (druhý) jazyk a zároveň se prostřednictvím tohoto jazyka učí. To klade na učitele i žáky vysoké nároky, neboť jazyk, který vyučující používají při výuce, je složitý a jeho součástí je mj. specifická slovní zásoba, která neodpovídá začátečnické jazykové úrovni češtiny žáků s OMJ, a to ani v prvních ročnících ZŠ.

Přesto se však od těchto žáků očekává, že se co nejrychleji zařadí do vzdělávacího procesu a vyrovnají se svým spolužákům, kteří mají češtinu jako mateřštinu. Těmto nárokům jsou schopni dostát, pouze pokud dostanou odpovídající podporu, spočívající především **v systematické a dlouhodobé výuce češtiny jako druhého jazyka a to i když jsou to Slované.**

Kromě legislativní podpory, na kterou mají žáci s OMJ ze zákona nárok, velmi pomáhají i **další formy podpory jako doplňkové jazykové kurzy, individuální či skupinové doučování či mimoškolní aktivity a kroužky**, při nichž se tito žáci pohybují v českojazyčném prostředí a nenásilnou formou si osvojují jazyk.

Více informací o žácích s OMJ najdete **ZDE**.

Čeština jako druhý jazyk

Výuka češtiny u žáků s odlišným mateřským jazykem má svá specifika. Pokud do českého prostředí přijde někdo, pro koho není čeština mateřštinou a začne se učit česky, strukturu jazyka vnímá jiným způsobem než rodilý mluvčí. Proto také musí výuka vypadat jinak. **Výuka češtiny jako druhého/cizího jazyka je zcela odlišná od výuky češtiny jako jazyka mateřského** (tzv. školní předmět český jazyk, který se učí čeští žáci). Stále se jedná o výuku téhož jazyka, o stejný soubor jazykových prostředků se stejnou strukturou a systémem, ale přistupujeme k němu jiným způsobem.

Při výuce cizinců se většinou mluví o **češtině jako cizím jazyku**. V tomto Operativním plánu začleňování používáme termín **čeština jako druhý jazyk (ČDJ)**, který se v oblasti školství již prosadil a který lépe odpovídá realitě, v níž k osvojování jazyka dochází. V čem je rozdíl? **Čeština jako cizí jazyk** je studium češtiny v prostředí, kde čeština není běžným prostředkem komunikace, stejně jako např. studium angličtiny v českém prostředí – tento jazyk se učíme, ale nemusíme s ním denně komunikovat, učit se v něm nebo v tomto jazykovém prostředí žít. Čeština jako druhý jazyk (ČDJ) je pojem, který se používá i v jiných jazycích (*English as a Second Language*, *Deutsch als Fremdsprache*) pro výuku žáků a studentů s odlišným mateřským jazykem v majoritním jazykovém prostředí pro potřeby dalšího studia a budoucího zaměstnání.

PŘIJETÍ ŽÁKA S OMJ NA ŠKOLU

Žáci s jiným než českým občanstvím či odlišným mateřským jazykem jsou přijímáni do českých ZŠ v souladu s principy rovného vzdělávání bez dalších podmínek (jako je znalost ČJ nebo předchozí vzdělávání). Povinná školní docházka se vztahuje na všechny cizince, kteří pobývají na území České republiky déle než 90 dnů a spádová škola je povinna je přijmout bez ohledu na legálnost a délku jejich pobytu. Jediný důvod pro nepřijetí žáka s OMJ do ZŠ je plná kapacita školy nebo školského zařízení, v tomto případě je třeba rodičům předat informace a kontakty na příslušný odbor školství městské části, který pro dítě zajistí místo v jiné škole.

Za přijetí žáka s OMJ odpovídá na ZŠ Květnového vítězství ředitel školy Mgr. Pavel Kopečný, který o přijetí informuje zástupce ředitele Mgr. Lenku Mikušiakovou a Mgr. Lukáše Valentu a také koordinátorku podpory žáků s OMJ Ing. Annu Ignatěňu. Příslušný zástupce ředitele poté iniciuje schůzku se zákonnými zástupci žáka, které se účastní podle potřeby další pracovníci školy.

Zařazení do ročníku

Pokud žák přichází ze školy ze zahraničí, kde již část školní docházky absolvoval, ale neovládá dobře češtinu, je někdy problém jej zařadit do ročníku. Snažíme se žáky zařazovat podle věku, mezi věkově stejně staré spolužáky se nejsnáze začlení. Kromě věku se někdy bere v úvahu i znalost češtiny nebo dosavadní vzdělávání. Znalost či neznalost češtiny by v rozhodování neměla hrát velkou roli – pokud žák neumí dostatečně česky, bude potřebovat podporu v jakémkoli ročníku, pouze ho zařadit o rok níž bez další podpory není žádnou pomocí. Je lepší zařadit ho podle věku a zajistit mu co nejvyšší jazykovou podporu ve všech předmětech (ideálně zakotvenou v Plánu pedagogické podpory/PLPP či Plánu jazykové podpory/PJP), doučování nebo asistenta pedagoga. Výjimku tvoří pouze žáci, kterým je 14–15 let a blíží se jejich odchod na střední školu. Zde naopak doporučujeme zařadit o ročník níž a intenzivně se věnovat jazykové přípravě. V nezbytných případech je možné v rámci 3. stupně podpurných opatření dle §16 v odůvodněných případech prodloužit délku studia, viz: **Vyhláška č. 27/2016 Sb.** : „Pokud to speciální vzdělávací potřeby vyžadují (zejména u žáků z odlišného kulturního prostředí nebo žijících v odlišných životních podmínkách), je možné v případě potřeby prodloužit délku základního, středního a vyššího odborného vzdělávání o 1 rok.“

Více o zařazení žáků do ročníku zde: **Zařazení do ročníku**

ZŠ Květnového vítězství obecně zařazuje žáky do ročníku primárně dle věku, s přihlédnutím k jejich individuální situaci (jazyková úroveň žáka, docházka na prvním/druhém stupni, on-line výuka v období předcházejícím nástupu). Žáci jsou rozdělováni do různých tříd v rámci ročníku a nedochází tak k jejich koncentraci jen v některých třídách. Ukrajínští žáci přijatí v rámci dodatečného zápisu (cca 15 žáků) byli v tomto školním roce zařazení dle věku.

Po přijetí žáka iniciuje příslušný zástupce ředitele schůzku se zákonnými zástupci žáka a podnikne další nezbytné kroky, tj. spojí se s třídní učitelkou či učitelem. Na společné schůzce jsou poté rodiče zástupci školy informováni o průběhu vzdělávání a schůzka slouží také k vyjasnění vzájemných očekávání ze strany školy i rodičů a nastavení prvních adaptačních kroků (komunikace s rodiči, pedagogická a jazyková diagnostika, zařazení do skupiny pro jazykovou podporu atd).

Úvodní rozhovory s rodiči

Je důležité o žákovi při zápisu **získat od rodičů co největší množství informací**, které nám pomohou udělat si o žákovi lepší představu.

Zjišťujeme zejména:

- jméno a příjmení dítěte včetně správné výslovnosti
- rodný list dítěte, pas dítěte
- kontakty na rodiče (telefon, mail), adresu bydliště
- doklady o předchozím vzdělávání (vysvědčení, školní dokumenty)
- okolnosti příchodu rodiny do ČR (alespoň rámcově)

Informujeme z pozice školy o:

- zařazení do ročníku (pokud jsme se rozhodli zařadit dítě o ročník níž, měli by s tím rodiče souhlasit)
- harmonogramu školního roku (prázdniny, volné dny)
- rozvrhu (dopolední či odpolední vyučování, jednotlivé předměty a jejich zkratky)
- seznamu potřebných pomůcek, učebnic, sešitů na výuku
- domluveném postupu začleňování žáka (kurz ČDJ, úprava rozvrhu, hodnocení...)
- výuce češtiny jako druhého jazyka (ČDJ) – rodič musí souhlasit
- očekávané domácí přípravě žáka (vedení slovníčků, vypracovávání úkolů a pracovních listů...)
- způsobu klasifikace dítěte (z některého předmětu v pololetí nehodnocen/slovní hodnocení...)
- předáme seznam kontaktů s vysvětlením, na koho se kdy a v čem obracet (třídní učitel, dvoj-jazyčná AP/učitelka ČDJ, koordinátorka podpory žáků s OMJ atd.)
- termínech třídních schůzek a konzultací
- školní družině, je-li dítě na 1. stupni
- fungování školní jídelny

Je dobré mít přeložené nejdůležitější dokumenty a formuláře (např. školní řád, informace a formuláře k přijetí do 1. ročníku) do ukrajinštiny.

Mnohé informace pro rodiče najdeme již přeložené v mnoha jazykových mutacích na stránkách NPI ČR (např. žádost o jazykovou přípravu, návštěva ŠPZ, aktuální informace a změny ve vzdělávání – distanční výuka apod.) či na stránkách organizace META. NPI ČR nabízí také tlumočníky.

Překlady a informace o tlumočení najdeme zde:

- <https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady/preklady-zs/>
- <https://www.inkluzivniskola.cz/informace-pro-rodice-jazykove-verze>

Více informací o přijetí žáka do ZŠ a komunikaci s rodiči najdeme zde:

- <https://www.inkluzivniskola.cz/zs-prijimaci-pohovor>
- <https://www.inkluzivniskola.cz/jak-komunikovat-s-rodici>

PRVNÍ DNY ŽÁKA S OMJ VE ŠKOLE

Adaptační koordinátor

Ve školním roce 2021/2022 nabízelo NPI financování adaptačního koordinátora, který pomůže dítěti s adaptací na nové školní i kulturní prostředí, vyučování, s orientací ve škole, případně i se začleňováním do třídního kolektivu a základy ČDJ. Po vypuknutí války na Ukrajině došlo k vyčerpání těchto zdrojů a NPI nabídku nahradilo metodickou podporou supervizního adaptačního koordinátora v každém kraji. Více informací zde: **Adaptační koordinátoři**

V prvním pololetí 2021/2022 škola čerpala financování na tzv. adaptačního koordinátora NPI, jehož role se zhostili tři AP a koordinátorka vzdělávání cizinců Ing. Anna Ignatěna. Náplní jejich práce byla jazyková diagnostika, pomoc při seznamování se se školním prostředím, pomoc při organizaci vyučování, zapojování do činností školy. Vedle toho také tvorba pracovních materiálů a zajišťování a realizace výuky ČDJ. V současné době úlohu adaptačního koordinátora na ZŠ Květnového vítězství nadále plní Ing. Anna Ignatěna, koordinátorka vzdělávání žáků s OMJ, která spolupracuje s jednotlivými třídními učiteli žáků.

Pro první dny žáka s OMJ ve škole mohou nejen adaptační koordinátoři, ale i další pedagogové využít **Krabičku první záchrany**, kterou vytvořilo NPI.

Patron

K usnadnění adaptace v nové škole se v praxi osvědčuje, aby měl nový žák s OMJ určeného někoho ze spolužáků, kdo by ho provedl všemi počátečními nástrahami nového prostředí a podpořil ho. Jeden až dva dobrovolníci se mohou pro první dny či týdny ve škole stát patronem dítěte, vyplácí se vedle něj nově příchozího posadit. Patron mu pomůže např. s přípravou na hodinu, vyznat se v rozvrhu, uvede ho do kolektivu spolužáků, dovede ho na oběd. Nový žák bude mít ve třídě kromě učitele i prvního spojence z řad vrstevníků, na kterého se bude moct obrátit. Patrona

stanovuje třídní učitel v rámci přípravy třídního kolektivu na příchod nového žáka s OMJ, ideální je v tomto případě samozřejmě dobrovolnost.

Učitelům na ZŠ Květnového vítězství při zapojování nových žáků z Ukrajiny pomáhá použití ruštiny nebo zapojení spolužáků, kteří jsou v ČR delší dobu. Část žáků to dokonce aktivizuje k většímu zapojení do výuky, u některých ale postupně dochází k poklesu zájmu a roli průvodce musí převzít učitel.

PODPORA ŽÁKA S OMJ

Jazyková a pedagogická diagnostika

Základní **vstupní pedagogická a jazyková diagnostika** je provedena již v úvodním přijímacím rozhovoru se zákonnými zástupci – zjistíme, zda dítě umí či neumí česky, okolnosti týkající se migrace a další informace. Pokud dítě zatím česky neumí, není nutné provádět další, detailní jazykovou diagnostiku, ale je třeba podniknout kroky, aby se mu co nejdříve začalo dostávat podpory v češtině jako druhém jazyce (viz dále).

Pokud žák v nějakém stupni česky umí, je dobré pomocí základní jazykové diagnostiky zjistit detailněji jeho znalosti. Diagnostika probíhá prostřednictvím rozhovoru či vyplněním krátkého testu vzhledem k věku, dovednosti číst a psát, znalosti latinky atd. Testujeme jednak jazykové schopnosti – žák nerozumí vůbec, žák rozumí omezeně atd., ale i to, zda a jak dokáže v češtině číst (latinka, české diakritické znaky), psát (znalost písma tiskacího, psacího) i počítat (číslovky včetně grafické podoby). Na základě provedené pedagogické a jazykové diagnostiky je žákovi vytvořen **Plán jazykové podpory**. Ten popisuje výchozí stav jeho jazykových znalostí a prostřednictvím stanovení konkrétních jazykových a obsahových cílů směřuje jednak ke zvládnutí určité jazykové úrovně a jednak k osvojení základních pojmů a znalostí v jednotlivých předmětech. **Plán jazykové podpory by měl být vždy součástí Plánu pedagogické podpory (PLPP).**

Už v této fázi může někdy ukázat kromě jazykové bariéry i podezření na specifické poruchy učení (SPU). Při podezření na souběžné SPU co nejdříve kontaktujeme Školní poradenské pracoviště (ŠPP), resp. Pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP) za účelem vyšetření.

Na začátku každého roku je také vhodné provést **opětovnou jazykovou diagnostiku**, protože úroveň češtiny žáka se vyvíjí v čase a v průběhu prázdnin se mohla změnit jak k lepšímu, tak k horšímu. Nově provedená jazyková diagnostika může napomoci novým učitelům žáka, pokud došlo k jejich změně při přechodu do vyššího ročníku či při přechodu na 2. stupeň ZŠ k nastavení

aktualizovaného Plánu jazykové podpory. Opětná diagnostika zahrnuje nové jazykové i obsahové cíle pro žáka do nového školního roku.

Na ZŠ Květnového vítězství provádí pedagogickou diagnostiku třídní učitel/ka ve spolupráci s ostatními pedagogy. Škola neprovádí hlubší jazykovou diagnostiku žáků, ale žáky s OMJ vede v 1. stupni PO a kromě uzpůsobení pedagogických metod a hodnocení nabízí další podporu (hodiny ČDJ, individuální a skupinové doučování, přítomnost AP v hodině, služby koordinátorky vzdělávání žáků cizinců, překlady a tlumočení v případě potřeby aj.). Nejčastěji využívanými jazyky pro tlumočení jsou ruština, vietnamština a čínština. Důležité dokumenty školy jsou výběrově překládány do angličtiny, ruštiny a vietnamštiny. Celý proces zajišťují výchovná poradkyně Mgr. Gabriela Šveda Vávrová a koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna. V případě potřeby je zapojena zástupkyně ředitele Mgr. Lenka Mikušáková a speciální pedagožky Mgr. Michaela Neumannová a Mgr. Pavla Zaleková.

Jazyková příprava a podpora žáka s OMJ – legislativa

Od 1. září 2021 byl spuštěn **nový systém financování a organizace jazykové přípravy pro žáky-cizince**, a to podle § 20 zákona č. 561/2004 Sb. (podrobnosti upravuje § 10 a § 11b vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění vyhlášky č. 271/2021 Sb.).

Bezplatná jazyková příprava směřující k začlenění do základního vzdělávání žáků-cizinců, kteří plní povinnou školní docházku, je poskytována ve školách určených příslušným krajským úřadem, který jazykovou přípravu financuje (krajem určená je každá škola, která má podíl cizinců 5 % a vyšší z celkového počtu žáků školy).

Tato jazyková příprava je poskytována nově příchozím žákům-cizincům, kteří plní povinnou školní docházku v ČR po dobu kratší než 12 měsíců (v pilotním školním roce 2021/2022 výjimečně až 24 měsíců). Probíhá přednostně v době běžné výuky, žáci jsou automaticky uvolňováni z vyučovaných předmětů. Rozsah jazykové přípravy je stanoven podle vstupní diagnostiky, jedná se o 100, 150 nebo 200 hodin poskytovaných po dobu maximálně 10 měsíců. Tento čas se neřídí začátkem a koncem školního roku, ale začíná běžet v momentu, kdy žák začne navštěvovat zmíněný kurz ČDJ. Žák do něj může nastoupit kdykoli v průběhu školního roku. Jazyková příprava probíhá ve skupinách 1–10 žáků, přičemž první skupina na škole musí mít alespoň 2 žáky.

Žáci, kteří podmínky přijetí do kurzu ČDJ v rámci jazykové přípravy na vzdělávání nesplňují (např. jsou v ČR delší dobu nebo mají české občanství), nemají na jazykovou podporu nárok, ale

mohou být do jazykové přípravy zahrnuti také, pokud je místo ve skupině. Tito žáci, a také ti, kteří již jazykovou přípravu absolvovali, **mohou čerpat podpůrná opatření z §16 školského zákona.**

Podle toho, do jaké míry ovládají český jazyk, mohou žáci získat podpůrná opatření (PO) 1.–3. stupně, pokud kromě jazykové bariéry nemají ještě další přidružené SVP (v tom případě mohou mít i vyšší stupeň PO). PO 1. stupně uplatňuje škola bez doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ), od druhého stupně výš musí mít škola doporučení ŠPZ.

1. stupeň PO: je vhodný pro žáky s pokročilou úrovní češtiny (odhadem C1 dle SERR a vyšší). Tito žáci potřebují podporu především v rozvoji odborného (akademického) jazyka jednotlivých předmětů.

2. stupeň PO: žáci s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (odhadem B1–B2 dle SERR). Tito žáci potřebují individuální přístup a úpravy v organizaci a metodách výuky, v hodnocení, případně potřebují IVP. Vzniká zde nárok na 3 hodiny ČDJ týdně, nejvýše však 120 hodin ročně, úpravu obsahu vzdělávání, speciální učebnice aj.

3. stupeň PO: žáci, kteří češtinu neovládají nebo jen velmi základně (A0–A2 dle SERR) a potřebují značné úpravy v metodách práce, organizaci a průběhu vzdělávání, hodnocení. Nárok mají např. na 3 hodiny ČDJ týdně, nejvýše pak 200 hodin ročně, úpravu obsahu vzdělávání, sdíleného asistenta pedagoga, speciální učebnice a pomůcky aj.

Více o legislativě týkající se žáků s OMJ včetně vyhlášek a metodik najdeme na stránkách NPI:
Legislativa

ZŠ Květnového vítězství patří mezi školy určené krajským úřadem pro poskytování jazykové přípravy pro žáky cizince podle §20. Organizaci jazykové přípravy (rozvrh, intenzita, skladba a velikost skupin) má na starosti Koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna, popř. zástupkyně ředitele Mgr. Lenka Mikušáková v součinnosti s vyučujícími ČDJ, dvojazyčnými AP Bc. Annou Balahurou a Bc. Oleksandrou Trostinskou.

Žáci, kteří jsou v ČR méně než 12 měsíců, mají nárok na bezplatnou jazykovou přípravu v rozsahu 100–200 hod. ČDJ, kterou ve škole od září realizují místo části vyučování. Žáci jsou uvolněni z dopoledního vyučování zhruba na 2 až 4 vyučovací hodiny denně dle potřeby.

Pokud žák neovládá dostatečně český jazyk a nemá nárok na jazykovou přípravu (podle § 20 ŠZ),

nabídne škola rodičům možnost jazykové podpory na základě doporučení ŠPZ (podle § 16 ŠZ). Tato jazyková podpora může rovněž navazovat na intenzivní jazykovou přípravu, která již byla vyčerpána v maximální dotaci, ale žák stále potřebuje český jazyk rozvíjet. Na ZŠ Květnového vítězství navrhuje zákonným zástupcům návštěvu ŠPZ třídní učitel ve spolupráci s výchovnou poradkyní Mgr. Gabrielou Švedou Vávrovou.

Bez ohledu na návštěvu ŠPZ poskytuje ZŠ Květnového vítězství svým žákům s potřebou jazykové podpory v 1. stupni PO výuku ČDJ.

Na škole působí tři lektorky ČDJ: Bc. Anna Balahura, Bc. Oleksandra Trostinska a Ing. Anna Ignatěna.

Žáci jsou rozděleni dle jazykové, vědomostní a věkové úrovně. Výuka ČDJ pro žáky s nižší jazykovou úrovní probíhá ve dvou skupinách zhruba 8–14 dětí v dopoledních hodinách v rozsahu 10–12 hodin týdně. Pokud žák dělá pokroky a je schopen se více zapojovat do běžné výuky, počet hodin ČDJ se snižuje. Pokročilejší žáci mají skupinový kurz na 2–4 hodiny týdně – aktuálně sem dochází 8 žáků. Dále jsou realizovány dvě skupiny ČDJ pro prvostupňové děti, do kterých dochází 3–4 děti. Žáci si v rámci ČDJ vedou portfolio, do kterého mohou učitelé průběžně nahlížet a využívat například již probrané slovní zásoby. Výuka ČDJ se kombinuje s asistencí v hodinách a individuálním doučováním.

V rámci kurzu ČDJ se vytváří plán na jedno čtvrtletí, stanoví se minimum, které žáci mohou zvládnout. Tematické okruhy dle kurikula češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání jsou případně po konzultacích s učiteli doplňované zjednodušeným učivem jednotlivých odborných předmětů. Každá hodina obsahuje rozvoj slovní zásoby a gramatiku dle tematických okruhů, osvojování a nácvik dovedností jako mluvení, porozumění, čtení a psaní. Žáci si vedou slovník nebo portfolio, kam ukládají výukové materiály, případně je mohou použít během běžné výuky. Každý týden žáci píší testy a diktáty a podílejí se na hodnocení, s cílem si uvědomit, co už v kterých oblastech ovládají a jaké konkrétní dovednosti by potřebovali více procvičovat. Na konci čtvrtletí dostávají formativní hodnocení.

Mezi pedagogy je zatím menší obeznámenost s obsahem výuky ČDJ a dochází tak z jejich strany k očekávání jiných výstupů, než jaké jsou v rámci ČDJ účelné a reálné. Namísto zvládnutí komunikačních témat a rozmluvení žáků je někdy očekáváno doučování učební látky a dril gramatiky.

Pro žáky s pokročilejší češtinou jsou určeny kurzy ČDJ pro pokročilé, případně individuální a skupinové doučování v rozsahu 1 až 2 hodin týdně.

Od 1. 9. 2023 je v souladu s aktuální legislativou v rámci dodatku ŠVP školy zanesena možnost zařadit u vybraných žáků místo předmětu *Další cizí jazyk* předmět *Čeština jako druhý jazyk*. Na základě Kurikula češtiny jako druhého jazyka pro ZV byla také vytvořena charakteristika předmětu *Čeština jako druhý jazyk* a jeho osnovy.

Škola je vybavena dostatkem kvalitních učebnic, materiálů a pomůcek pro výuku ČDJ. Škola má také licenci na program Včelka, který byl primárně vyvinut pro žáky se SPU, v posledních době se zde ale rozvíjí sekce pro žáky s OMJ umožňující učení se slovní zásobě v kontextu (dějový obrázek) a procvičování výslovnosti na textech přiměřené jazykové úrovni. Dalším pro školu dostupným nástrojem je adaptabilní program Umíme, kde mohou žáci procvičovat matematiku, češtinu a další předměty.

Bohatě využívány jsou pracovní listy a další materiály z portálu Inkluzivní škola a z portálu Národního pedagogického institutu. Využíván je také materiál pro účastníky adaptačních programů Vítej v Česku.

Plán pedagogické podpory

Na základě pedagogické diagnostiky je vhodné sestavit pro žáka **plán podpory** – pro jazykově pokročilejší stačí Plán pedagogické podpory (PLPP), v němž upravujeme především metody výuky a budeme klást důraz na podporu a rozvoj akademického jazyka. PLPP s **Plánem jazykové podpory** je pak vhodné sestavit zejména pro nově příchozí žáky s velmi omezenou znalostí nebo bez znalosti češtiny, a to především jako dočasný způsob podpory práce se žákem, než dojde k vyšetření a výsledku návštěvy ŠPZ. Stanovíme tak žákovi **individuální vzdělávací cíle obsahové i jazykové v každém předmětu** tak, aby byl pokrok přiměřený znalostem a schopnostem žáka a bylo jej možné průběžně vyhodnocovat. PLPP a PJP jsou užitečné nástroje, které nám umožní zaznamenat žákův stav, měřit jeho osobní učební pokrok a jsou tak nápomocné při hodnocení žáka.

PLPP a PJP vypracovává na ZŠ Květnového vítězství dle potřeby třídní učitel ve spolupráci s ostatními učiteli na základě jazykové a pedagogické prediagnostiky provedené koordinátorkou inkluze žáků s OMJ Ing. Annou Ignatěnou a popř. učitelkami ČDJ. Třídní učitel ve spolupráci s ostatními pedagogy také plán vždy po 4 měsících (v případě potřeby i po kratší době) vyhodnocuje a na základě toho upravuje tak, aby odpovídal reálným potřebám a možnostem žáka. Po celou dobu mají pedagogové možnost konzultovat plán či vyhodnocení s koordinátorkou inkluze žáků s OMJ Ing. Annou Ignatěnou.

Zapojení žáka s OMJ do výuky – tipy z praxe

V rámci poskytování jazykové podpory je možné sestavit žákovi takový rozvrh, na základě kterého bude vzděláván částečně v kmenové třídě, částečně individuálně, a to jak v dopoledních, tak odpoledních hodinách. Sestavení takového rozvrhu je někdy komplikované, a ne vždy se daří zorganizovat homogenní skupinu žáků (např. dle jejich země původu, věku či jazykové úrovně).

Dopolední výuka může v praxi probíhat u žáků nejčastěji na základě vypracovaného PLPP či priznaného PO z ŠPZ individuálně, ve dvojici či v menší skupině. U začátečníků se výuka soustředí na zvládnutí základních komunikačních situací, se kterými se žák nejdříve ve škole, poté ve svém okolí, setkává. U pokročilejších dětí je vhodné postupovat dle posloupnosti probíraného učiva, avšak zároveň dle principů výuky ČDJ. Dopoledními hodinami ČDJ je vhodné nahrazovat zejména předmět ČJ a dále naukové předměty, pro jejichž zvládnutí žák zatím neovládá slovní zásobu. Na TV, VV, PČ či HV je lepší, aby dítě zůstalo v kolektivu, zároveň se jedná o předměty, kde je jazyková bariéra lépe překonatelná a žák se tak může více zapojit do výuky. Pokud žák získá 3. stupeň PO od ŠPZ, může být součástí doporučení návrh nahradit u žáka s OMJ další cizí jazyk výukou ČDJ.

V dopoledních hodinách je žák mimo třídu vzděláván v nejlepším případě vyučujícím ČDJ nebo speciálním pedagogem či koordinátorem inkluze dětí s OMJ. Vyučující úzce spolupracuje s třídním učitelem či učitelem předmětu, ze kterého odchází, proto i následná klasifikace a hodnocení žáka probíhá na základě vzájemné diskuze. Samozřejmostí by mělo být, že po návratu žáka do třídy učitel nevyžaduje práci, kterou mezitím dělala třída, a respektuje to, že žák byl vzděláván stejně adekvátně jako ostatní děti. V praxi se také osvědčilo vést žákovské portfolio. Pokud se u žáka prokáží i přidružené SPU, dopoledne z výuky dochází i na předmět Speciálně pedagogická péče.

V dopoledních hodinách je velmi vhodné využít i přítomnosti asistenta pedagoga ve třídě, kde je integrovaný žák s OMJ. Nespornou výhodou je to, že žák po celou dobu vzdělávání zůstává ve třídě, kterou už trochu zná, a začíná si tak zvykat na tempo výuky. (Dvojjazyčný) asistent pedagoga je žákovi k dispozici, pomáhá mu sledovat hodinu, zapojovat se, motivuje ho, ukazuje, překládá, stručně vysvětluje látku, pomáhá s výpisy atd. Dítě je díky tomu schopno brzy pracovat ve třídě samo, také se naučí využívat pomoc od spolužáků. Jak učitel, tak dvojjazyčný asistent pedagoga spolu úzce spolupracují, respektují se a na hodinu se nejlépe i společně připravují.

Odpolední výuka může probíhat stejně jako dopolední (pokud se jedná vyloženě o podporu v rámci odpolední vyučování, např. na druhém stupni). Častěji se však jedná o dodatečné hodi-

ny, které jsou dítěti s OMJ poskytovány. Odpoledne může mít formu doučování, kroužku, svou organizací a naplní se však více podobá kýženému jazykovému kurzu. Vyučujícím může být pedagogický pracovník z řad školy (nejlépe opět vyučující ČDJ), ale i externista, student. Škola může využít různých forem financování těchto hodin (granty, rozvojové programy, pomoc na bázi dobrovolnictví např. studentů atd.). Je na vyučujícím, jaké vytvoří studijní skupiny, jaké materiály a pomůcky si vybere i jak bude kurz koncipovat. Řada vhodných učebnic má zpracované metodiky, které vyučujícího vedou. Na úrovni začátečníka se vychází ze základních komunikačních témat jako je Seznámení, Třída, Škola, Čas, Město, Dopravní prostředky, Rodina, Dům a pokoj, Volný čas, Rok atd.

Na ZŠ Květnového vítězství využívají pedagogoé při začleňování žáka do kolektivu třídy a učebního procesu různých forem podpory: vhodné umístění žáka ve třídě, částečné alternativní zadání, úpravy hodnocení, aktivity na posílení vztahů ve třídě. Část učitelů navíc využívá podpůrné piktogramy pro zadání úloh, dává uzavřené testové otázky pro žáky s OMJ a možnost opakovaného testu. Některým pedagogům se osvědčily žákem vedené slovníčky a občasná individuální práce AP s žákem s OMJ.

Vedení školy umožňuje, aby žáci s OMJ na pokyn učitele používali mobily či školní tablety pro překonání jazykové bariéry. Jako dobrá praxe se ukazuje využití technologií zejména v závěrečné části hodiny. V rámci tzv. Interaktivní učebnice má také škola k dispozici česko-ukrajinský slovník zdarma.

Na prvním stupni učitelé při výkladu opakovaně ověřují porozumění některých slov (např. názvů zeleniny, se kterou se děti v rodině nemusely setkat). Velkou pomocí při výuce žáků s OMJ je řada učebnic Nové školy – tzv. Duhová řada využívaná na prvním stupni, výběrově i na druhém stupni. Učebnice jsou přehledné a opatřené funkčními piktogramy. Pracovní sešity nabízejí typově úlohy, jejichž zadání lze porozumět i s nižší jazykovou znalostí (spojování pojmů, doplňování slov do textu, kvízy, dopisování názvů míst do mapy apod.).

Před zahájením jazykové podpory je dobré si rozmyslet, z jakých materiálů budeme žáky učit. V současné době se spektrum výukových materiálů stále rozšiřuje, k dispozici jsou učebnice, pracovní sešity či pracovní listy pro předškoláky (nečtenáře), děti na prvním i druhém stupni, teenagery i dospělé. Řada z nich obsahuje i zvukové nahrávky. Kromě toho najdeme řadu online zdrojů, výukových programů a aplikací či videí. Vhodnými pomůckami mohou být i takové, které na první pohled jako materiály pro výuku ČDJ nevypadají, avšak vycházejí z principů práce s dětmi s SPU. Nejjednodušší a často nejefektivnější jsou předměty denní potřeby, které máme všude kolem sebe a které můžeme k výuce vztáhnout. Vhodné je doplnit výuku i obsáhlou šká-

lou her (jazykových, klasických s tužkou a papírem, společenských, pohybových, karetních atd.). Doporučení k tématu výuky ČDJ jsou součástí příloh.

Po celou dobu výuky je vhodné pamatovat na to, že jazyková podpora žáka s OMJ má i významný socializační podtext. Jakmile je žák schopen komunikovat, lépe dokáže navazovat vztahy se spolužáky a zapojovat se do hodin jednotlivých vyučujících. V tem moment na něj i vyučující zpravidla pohlíží přívětivěji. Pedagogický pracovník, který je za oblast začleňování žáků s OMJ ve škole zodpovědný, by se měl proto stejně intenzivně podílet i na vzdělávání a metodické podpoře celého pedagogického sboru, protože tak se může zlepšit náhled na danou problematiku i proinkluzivní klima školy. Jelikož je pozice vyučujícího ČDJ i samotného předmětu ČDJ na českých školách stále nová, cesta to může být zpočátku trnitá. Rozhodně však má smysl.

Hodnocení žáka s OMJ

V příloze vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se SVP se k hodnocení ve 2. a 3. stupni podpurných opatření uvádí, že hodnocení vychází ze zjištěných zvláštností žáka (a to i neznalosti vyučovacího jazyka). Žáka hodnotíme formativně, za jeho individuální pokroky, které nesrovnáváme s ostatními žáky ve třídě, protože žákova výchozí pozice je odlišná. Zde nám poslouží plán podpory, který jsme žákovi sestavili, ať už se jedná o PLPP s plánem jazykové podpory nebo IVP. Žáka pak hodnotíme za dosažení cílů – obsahových i jazykových – které jsme v plánu stanovili.

Existuje i možnost žáka, který nastoupil v tomto školním roce, v pololetí z některého předmětu nehodnotit. Na konci roku však hodnocení proběhnout musí, pokud má žák postoupit do vyššího ročníku. Je možné odložit klasifikaci, nejpozději však do konce září. Varianta, kdy žáka nehodnotíme, může ale působit demotivačně, na místě je tedy s ohledem na konkrétní situaci zvolit přijatelnou variantu hodnocení, např. hodnocení slovní v předmětu český jazyk a v ostatních předmětech hodnotit klasifikačním stupněm.

Hodnocení žáků-uprchlíků vzdělávaných dle Lex Ukrajina podléhá zvláštnímu metodickému doporučení, kdy jsou žáci hodnoceni v rámci upraveného vzdělávacího obsahu (bez nutnosti úprav ŠVP), za individuální pokrok, prostřednictvím alternativních způsobů ověřování a ideálně slovně.

- Více k hodnocení žáků s OMJ [ZDE](#)
- Hodnocení žáků uprchlíků [ZDE](#)

Na ZŠ Květnového vítězství mají slovní hodnocení všichni žáci 1.–3. ročníku a dále žáci s OMJ v 4.–7. ročníku z českého jazyka, popřípadě u nich škola využívá kombinaci slovního hodnocení a hodnocení kvalifikačním stupněm.

Pedagogové školy pocítují dilema ohledně hodnocení žáků s OMJ. Rádi by žáka ocenili za jeho práci, ale nechťejí ho poškodit sice kladným hodnocením, zároveň však takovým, které realisticky neodpovídá předpokladům pro další studium na určité úrovni. Jednotliví učitelé si postupně osvojují individuální hodnocení. Podklady o úpravách obsahu vzdělávání (např. vzhledem k žákům vzdělávaným dle zákona 67/2022 Sb.) si každý učitel vede samostatně, např. poznámkami v tematickém plánu daného předmětu. Hodnocení žáků s OMJ mají učitelé možnost se věnovat na metodických poradách a čtvrtletních pedagogických radách.

Změna třídního učitele, přechod na 2. stupeň

U žáků s OMJ je zde podstatné dobré předání informací učitelům na 2. stupni, kde už se většinou střídají učitelé podle specializace a není zde jediná hlavní vyučující osoba. Minimálně třídní učitel na 2. stupni by měl být co nejlépe obeznámen s jazykovou úrovní žáka, mít k dispozici dosavadní pedagogickou diagnostiku, úlevy a jejich důvody, informace týkající se komunikace a spolupráce s rodinou. Dobrá informovanost je klíčová i v případě změny třídního učitele.

PRÁCE S KLIMATEM TŘÍDY

Žákům s OMJ, stejně jako všem žákům, kteří jsou trochu odlišní, hrozí sociální izolace a šikana. Školy se v současnosti práci s klimatem třídy a prevenci šikany věnují poměrně intenzivně.

Konkrétně u žáků s OMJ lze podniknout kroky k přípravě třídního kolektivu už před příchodem žáka – seznámit žáky se skutečností, že přijde žák s OMJ, probrat s nimi, v jaké situaci asi bude, co může potřebovat, dohodneme společná pravidla (např. že budeme hovořit spisovně), můžeme pro něj vytvořit pomůcky (např. orientační plán školy), vybrat patrona. Při příchodu dítěte s OMJ je vhodná seznamovací hodina. Oboje může být ošetřeno jednorázovými bloky v rozsahu jedné až několika vyučovacích hodin. Takovéto bloky zaměřené na atmosféru třídy jsou vhodné také při obměnách třídního kolektivu nebo poté, co se žáci delší dobu neviděli, např. po období distanční výuky či prázdnin. Kromě těchto jednorázových bloků je však dobré s třídním kolektivem pracovat i kontinuálně, dlouhodobě, soustředit se na posilování vztahů, empatie a spolupráce mezi žáky a schopnost řešit konflikty. Učitelé se práci s klimatem třídy často věnují v rámci třídnických hodin, je možné zavést pravidelný komunitní kruh nebo prvky psychosociální podpory zařadit do běžné výuky.

Na ZŠ Květnového povstání se této oblasti dlouhodobě věnují – o klima třídy se stará třídní učitel ve spolupráci s školským poradenským pracovištěm, především školními psycholožkami Mgr. Zuzanou Novákovou, Mgr. Dominikou Tvrdou a výchovnou poradkyní Mgr. Gabrielou Švedou Vávrovou. Jako metodický prevence na škole působí PhDr. Kateřina Bartošová a Ing. Martina Pletichová. Spolu s pedagogickým sborem sestavují preventivní program školy, koordinují externí lektory, pracují s třídními kolektivy a individuálně pomáhají učitelům dle jejich potřeb.

Více např. zde: **Práce s třídním kolektivem**

KROUŽKY A KLUBY

Jsou důležité pro socializaci a integraci dítěte s OMJ a také pro udržení jeho integrity a kontinuity a sebehodnocení. Účast na kroužku je dobrá i z hlediska jazykového – prodlužuje se tak každodenní doba, kdy je dítě v kontaktu s českým jazykem. Pro děti, které se česky dorozumí velmi špatně, se osvědčují kroužky sportovní či výtvarné, kde není jazyk stěžejní, ale zároveň jsou v českojazyčném prostředí. Ideální je zorganizovat malou skupinku, v rámci které se dítě s OMJ lépe napojí na děti, se kterými často chodí do třídy a zlepšuje svou schopnost a odvahu ke komunikaci v cizím jazyce. Zajímavou možností jsou interkulturní kluby otevřené i pro žáky bez jazykové bariéry. Tyto kluby mohou přibližovat českou kulturu a zvyklosti a zároveň nabízet další různorodý program.

Na ZŠ Květnového vítězství probíhá široká škála kroužků od sportovních, hudebních a výtvarných, přes vědecké a technické, po kulinářské. Žáci s OMJ mají možnost se do nich zapojit. Na individuálních rodičovských schůzkách učitelé motivují rodiče žáků s OMJ k tomu, aby jejich děti navštěvovaly jak družinu (v případě mladších žáků), tak školní nebo mimoškolní zájmové aktivity.

KOMUNIKACE S RODIČI ŽÁKŮ S OMJ

Do značné míry je stejná jako s rodiči českých žáků. I zde by měla být jasná, respektující a bez předsudků, je též vhodné se ujistit, že druhá strana dobře (tedy tak, jak my si přejeme), rozumí sdělení. Komunikace s rodiči dětí s OMJ může být pouze náročnější, a to vzhledem k časté neznalosti či nedostatečné znalosti jazyka a kulturním odlišnostem, které mohou způsobovat nedorozumění a zásadně odlišná očekávání obou stran. Je tedy vhodné využívat služeb tlumočnicků, komunitních tlumočnicků a interkulturních pracovníků a v případech, kdy se žák či rodina chová pro nás nepochopitelným způsobem, odložit předsudky, které nás často vedou k automatickému odsudku, a nejprve s rodinou vykomunikovat, zda se nejedná o odlišné představy a očekávání

způsobené kulturou. Více [ZDE](#).

Organizace, které poskytují komunitní tlumočení a interkulturní práci, jsou v Praze např.: InBáze, Integrační centrum Praha, Poradna pro integraci; po celé ČR pak NPI.

Seznam interkulturních pracovníků najdeme [ZDE](#).

S rodiči žáka s OMJ komunikuje převážně třídní učitel, případně i koordinátorka podpory žáků s OMJ.

ZŠ Květnového vítězství se dlouhodobě snaží o partnerskou spolupráci se všemi zákonnými zástupci. Vedle klasických rodičovských schůzek jsou pořádány například kavárny pro rodiče.

Aktuálně učitelé řeší to, jak efektivně komunikovat některé kulturní odlišnosti (např. včasné příchody, uvolňování z výuky apod.), jak vyrovnat rozdíly v úrovni znalosti v některých předmětech u ukrajinských žáků a jak ošetřit dopady války na psychiku dětí.

V rámci spolupráce s rodiči žáků s OMJ škola využívá služeb InBáze, z.s. a METY, o.p.s. při tlumočení při důležitějších jednáních. Při komplikacích při běžné komunikaci mohou učitelé i rodiče oslovit koordinátorku vzdělávání žáků cizinců Ing. Annu Ignatěnu, která v současné době nejen v důsledku dopadů válečného stavu na Ukrajině na psychiku žáků zprostředkovává rodinám žáků s OMJ také psychologickou podporu. V minulých letech byla uspořádána osvětově-kulturní setkání pro rodiče (např. na téma Podpora dětí a žáků s OMJ ve spolupráci s PPP), na což by bylo vhodné navázat i do budoucna.

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ – PŘECHODY ZŠ/SŠ

Úspěšnost žáků s OMJ při přestupech na střední stupně škol je obecně nižší a je proto důležité se této oblasti s předstihem věnovat. Rodiče žáků s OMJ na 2. stupni seznamujeme s tím, že při přestupu na SŠ žáky většinou čekají jednotné přijímací zkoušky, které předpokládají znalost češtiny na úrovni rodilého mluvčího. Pokud je to možné, uskutečníme s žákem a rodinou v 7. nebo 8. třídě rozhovor, během kterého zjišťujeme, jaké představy o další vzdělávací dráze žák má. Pokud žák aspiruje na SŠ s maturitou, je třeba věnovat se intenzivní přípravě na přijímací zkoušky (tj. procvičovat akademický jazyk a především látku češtiny a matematiky), zatímco žáci mířící do oborů s výučním listem se mohou více soustředit na komunikační jazyk (zapojit ideálně mentoring s vrstevníkem se stejnou oborovou orientací). V prvním případě, pokud není žák vytížen ČDJ a je mu například poskytována pouze pedagogická intervence, měli by rodiče zvážit další

jazykovou podporu (externí kurzy českého jazyka, letní vzdělávací kempy, od 8. třídy doučování přímo s ohledem na přijímací zkoušky). V 9. třídě je žádoucí, aby žák navštěvoval kurzy přípravy na jednotné přijímací zkoušky – nově je pro žáky s OMJ poskytuje organizace META, případně lze využít komerčních kurzů (v obou případech se ale předpokládá již pokročilá znalost češtiny). Je také vhodné, když se od 8. ročníku do PLPP a IVP promítnou úpravy, které přípravu na přijímací zkoušky na SŠ zohlední.

Žák s OMJ má nárok na uzpůsobení přijímacích zkoušek na základě doporučení ŠPZ – týkají se prodloužení doby pro konání zkoušky, možnosti využití překladového slovníku, poskytnutí podporující osoby, případně samostatné místnosti. Vydání doporučení ŠPZ k uzpůsobení podmínek přijímacího řízení není podmíněno předchozím poskytováním PO na ZŠ. Pokud žák doposud neměl doporučení k poskytování PO na základní škole, musí PPP žáka vyšetřit, aby mohla doporučit odpovídající uzpůsobení přijímacích zkoušek. Prominutí zkoušky z českého jazyka a literatury je možné pouze u žáků, kteří buď získali celé základní vzdělání v zahraničí, a nebo přinejmenším předchozí dva roky studovali mimo ČR.

Žák může při výběru školy zohlednit, zda škola vůči žákům s OMJ vstřícně komunikuje. ZŠ může žáka také informovat o tom, jak postupovat, pokud není na SŠ přijat.

Na ZŠ Květnového vítězství se přechodu žáků na SŠ věnuje výchovná a kariérní poradkyně Mgr. Gabriela Šveda Vávrová, která má díky kontaktu s žáky přehled o možnostech, potřebách a šancích žáků s OMJ při přechodu na střední školy. V případě potřeby spolupracuje s odbornými pracovišti (PPP, SPC), aby žák s OMJ získal podporu při přijímacím řízení (především prodloužení času u jednotlivých zkoušek z Čj a M).

Žákům s OMJ v 9. ročníku škola vychází vstříc a nabízí doučování z Národního plánu obnovy, které žákům pomáhá lépe se připravit na přijímací zkoušky na SŠ. Poptávanou oblastí pro doučování žáků z Ukrajiny je kromě českého jazyka také matematika.

INTERKULTURNÍ PRÁCE, SPOLUPRÁCE S NNO

Účelem interkulturní práce je usnadnit komunikaci mezi zástupci dvou různých kultur. Interkulturní pracovník zná dostatečně nejen jazyky obou stran, ale také obě kultury, umí předjímat nebo detekovat možná nedorozumění a má určitou znalost právních předpisů, zejména týkajících se pobytu, a přehled o fungování institucí v různých zemích. Interkulturní pracovník často doprovází klienty na úřady, do nemocnice apod., pomáhá s vyplněním formulářů. Ve školství může pomoci zejména s následujícím:

- Komunikace v rodném jazyce žáka
- Mentoring rodičů ohledně pravidel českého školství
- Poskytnutí základních informací o vzdělávacím systému ČR
- Pomoc v pochopení interkulturních rozdílů
- Doprovody na třídní schůzky a kroužky
- Podpora rodin v novém prostředí
- Napojení rodin na jiné služby a instituce
- Pomoc při vyplňování veškerých potřebných formulářů a dokumentů
- Odborné poradenství, mapování a identifikace potřeb v celém kontextu života rodiny v ČR

Více o interkulturní práci ve školách na [videu](#) nebo detailněji v metodice InBáze [ZDE](#).

Služby interkulturních pracovníků nabízejí v Praze neziskové organizace **InBáze, z.s., Integroční centrum Praha, SIMI, o.p.s., PPI, z.ú. a South East Asia – liaison, z. s.**

Neziskové organizace pracující s migranty poskytují také škálu dalších služeb, některé z nich jsou určeny cizincům, jiné české veřejnosti nebo školám a pedagogům.

Obvyklé je bezplatné právní a sociální poradenství pro migranty, psychosociální pomoc, doprovody na úřady, kurzy češtiny nebo kurzy socio-kulturní orientace. Dále tyto organizace mohou cizincům pomoci s hledáním práce (např. oslovováním zaměstnavatelů, životopisem, vyřizováním souvisejících dokladů), různými konfliktními situacemi, např. v práci, nebo nabízejí aktivity pro děti (např. kurzy, zájmové kluby, víkendové pobyty a tábory) a aktivizační služby pro rodiny.

Školám nabízí NNO obvykle pomoc se začleňováním žáků s OMJ a prací s klimatem třídy, vzdělávací programy pro děti i pedagogy.

V Praze působí v oblasti integrace cizinců např. výše zmíněné organizace. Další organizace nejen v Praze, ale v celé ČR, jsou uvedeny [ZDE](#).

Kazuistika 1

Do páté třídy nastoupili dva žáci z Ukrajiny, kteří v ČR pobývají v důsledku válečného konfliktu. Jeden z žáků nastoupil do školy již v březnu předchozího školního roku a absolvoval výuku češtiny v adaptační skupině v rozsahu 2–3 hod. denně. Tento žák již na začátku nového školního roku dobře ovládal latinku. Druhý žák zhruba po měsíci ve škole zvládl obstojně číst texty. Oba žáci byli po celý školní rok uvolňováni po 2. vyučovací hodině z běžné výuky a odcházeli na 2–3 hodiny ČDJ. Žáci se dobře orientovali v běžných pokynech, případně zkušenější žák pomáhal svému spolužákovi. U obou žáků se objevoval problém s délkou hlásek, dělením v matematice a se složitější slovní zásobou v naukových předmětech.

Třídní učitelka pro práci s žáky využívala materiály pro nižší ročníky a vlastní materiály, které zpočátku opatřovala i pokyny za použití překladače. Jednalo se často o úlohy, které odpovídaly probírané látce a umožňovaly jednodušší splnění úkolu (například přiřazování měkkých a tvrdých souhlásek ve slovech na obrázcích v rámci diktátu pro třídu). Žáci dostávali kratší zadání s možností delšího vypracování a vedli si slovníček. V matematice se účastnili testů pro celou třídu s tím, že věděli, že z nich zatím nejsou hodnoceni. K četbě byl mimo jiné využíván časopis Kamarádi – zpočátku mohli chlapci text přečíst v ukrajinštině, následně v češtině a zkusit ho převyprávět. Pedagožka si také vypomáhala různými improvizovanými úkoly (pexeso, soupis co nejvíce slov od určitého písmene apod.). Díky dobře zorganizovanému vedení výuky a dobrému klimatu třídy byl u žáků minimalizován stres.

Zatímco v matematice se žáci brzy byli schopni běžně zapojovat do výuky, v hodinách českého jazyka se začal projevovat problém s nedostatečnou jazykovou znalostí pro náročnější látku. Třídní učitelka se po aklimatizační době rozhodla stanovit si cíle pro nové ukrajinské žáky, ve kterých u nich chtěla podporovat komunikační češtinu, nacvičit rozlišování hlásek a pravopis ve slovech s di/ti/ni/dy/ty/ny, naučit je vzory podstatných jmen a základně ostatní slovní druhy. Jako rozvíjející cíl si stanovila fixovat pravopis vyjmenovaných slov a přiměřeně budovat čtenářskou gramotnost žáků. Zároveň se rozhodla, že po žácích nebude chtít pravopis předpon, znalost větných členů nebo větné rozborů. Avšak formulovala také potřebu mít pro žáky alternativní aktivity, které s danou látkou souvisí, aby bylo možné je co nejvíce zapojovat do výuky.

V rámci spolupráce s InBází byly pedagožce doporučeny již existující materiály, kterých může pro zapojení žáků využít (PL METY, Centra pro integraci cizinců a web Veselá chaloupka, kde lze najít materiály na procvičení tvrdých a měkkých souhlásek, slovních druhů a vyjmenovaných

slov; publikace Nový žák cizinec v mé třídě a Mluvnice pro žáka cizince na 1. stupni, které pedagoga bohatě využila). Dále byly na míru vytvořeny materiály, které umožnily s žáky procvičovat pravopis di/ti/ni/dy/ty/ny, pravopis některých předložek a předpon v rámci tématu Vánoce a vyjmenovaná slova v propojení se čtenářskými aktivitami. Vzory podstatných jmen si žáci zvládli osvojit spolu se spolužáky.

Žáci nastoupili do třídy, kde bylo více hyperaktivních žáků. Od listopadu začala ve třídě působit asistentka pedagoga. Ta si místo některých hodin češtiny brala žáky do kabinetu, kde s nimi individuálně pracovala. Tuto strategii volily pedagožka s asistentkou častěji ve druhém pololetí, kdy látka v češtině začala být více náročná a u žáků, které nebylo možné vždy plně zapojit, se projevovala frustrace. Metodička InBáze se zúčastnila práce s žáky v kabinetu a názorně ukázala, jak s žáky pracovat na prohloubení komunikačního jazyka a zároveň propojování s češtinářským pojmoslovím a gramatikou. Využila k tomu materiály Centra pro integraci cizinců – konkrétně učebnici Raz dva 2. V rámci ukázkové lekce byl kladen důraz na princip návazných úkolů, kdy od budování slovní zásoby přecházíme k základní vazbě podmět-přísudek a rozvitějším větám, přičemž využíváme kartiček s obrázky a různých her (pexeso, domino, loto, třídění a přiřazování, časování za pomoci kostky, hry typu Aktivita, karty s otázkami apod.). Důraz na komunikační jazyk v propojení se hrou se ukázal být vhodnou cestou jak zvýšit motivaci žáků. Zároveň zůstalo v platnosti pravidlo, že je-li to možné, jsou žáci pokud možno zapojeni do běžné výuky.

Kazuistika 2

Žák nastoupil v září do šesté třídy poté, co se přistěhoval do ČR po vypuknutí války na Ukrajině. Působil vystresovaně a prakticky nemluvil. Při pohybu po budově školy byl dezorientovaný a zároveň u něj neprobíhalo dobré začlenění mezi spolužáky. Denně docházel na 3 hodiny ČDJ a z pěti hodin matematiky týdně se tak obvykle účastnil jen dvou hodin. Třídní učitelka a zároveň vyučující matematiky žákovi dávala upravená zadání. Po aklimatizační době byla přesvědčena, že žák látku nezvládá a získala také pochybnost, zda problém neleží mimo oblast jazykového porozumění a nemá širší příčinu – jednak v oblasti nižší úrovně dosažených znalostí v matematice, jednak v možných specifických potřebách žáka.

Po náslechu v hodině a následné reflexi bylo seznáno, že pedagožka u žáka neměla možnost realizovat systematictější pedagogickou diagnostiku. Vzhledem ke svému značnému vytížení výukou v mnoha třídách a s ohledem na – dle vlastních slov – svéráznější temperament, nabyla dojmu, že pro potřebnou podporu žáka nemá kapacitu a osobnostní předpoklady. Během hodiny pedagožka využívala dostupných prostředků podpory žáka: zapojení ruštiny, vizualizace na tabuli, volby jednodušší úlohy apod.

Ve spolupráci s InBází bylo realizováno individuální doučování žáka po dobu čtyř měsíců. Doučování bylo zpočátku zaměřeno na schopnost číst matematický zápis, řešit jednodušší zadání s vizuální oporou a doplnit mezery ve znalosti malé násobilky. Žák aktivně sám nemluvil a byl během doučování poměrně brzy unavený. Občas zapsal sčítance nebo činitele v opačném pořadí – prohozený zápis se u něj tedy objevoval jen v situacích, které na výsledek neměly vliv. Pro jistotu byla u žáka provedena depistáž speciální pedagožkou, která nepotvrdila indicie pro vyšetření v PPP. Žák neměl problém s pochopením nového učiva, ale opakovaně dělal chyby v malé násobilce. Byl přitom viditelně vystresovaný vlastní chybou.

Doučování se tak zaměřilo na posílení jistoty žáka. Pravidelně byla zařazována cvičení a hry na procvičování násobilky a byly přeřikávány řady nahlas. Lektorka se do aktivit zapojovala tak, aby žák viděl i její chyby a to, jak se lze opravit a pokračovat. Postupně byla zařazována látka, kterou probírala třída – zlomky a poměr. Průběžně pak byly procvičovány operace s desetinnými čísly, procenty, převody jednotek, násobení dvouciferných čísel a dělení dvoucifernými čísly aj. V rámci každé látky si také žák mohl vyzkoušet jednodušší a vizualizované slovní úlohy, které pro něj nicméně byly stále náročné. Žák byl opakovaně povzbuzován v tom smyslu, že slovní úlohy jsou velmi těžké a dostává je za úkol proto, že už zvládl počítání s příklady. U nové látky měl žák k dispozici klíčové vizuály a po procvičení si vždy sám vyplnil tematický slovníček.

Práce s jazykovou stránkou se ukázala jako klíčová. Žák si mohl procvičit skloňování matematických pojmů a vnímat pravidelnosti dle rodů podstatných jmen nebo dle základních číslovek. Mohl si více uvědomovat synonyma pro vyjádření téže skutečnosti. Žák postupně nabýval jistoty, že umí vyjádřit to, co chce. Slyšel mluvit sám sebe nahlas a opadávala u něj nejistota, že se musí přílišně soustředit na dvě věci zároveň – správný výpočet a správnou mluvu. Větší jistota žáka se projevila i v běžných hodinách matematiky a vyučující mohla žáka ocenit za to, že s ní více komunikuje. Pololetní písemnou práci žák při upraveném zadání i hodnocení napsal na dvojku, kterou se mu paní učitelka rozhodla dát i na vysvědčení, aby ocenila jeho zjevnou snahu. Konzultace s doučující pedagožce pomohly více nahlédnout, s čím vším se žák při učení se v cizím jazyce potýká a co je možné zohledňovat v hodnocení (například i jazykově zaměřené úkoly). Žák se začal i lépe zapojovat do kolektivu třídy.

ČDJ A SEZNAM LITERATURY

Není výuka češtiny jako výuka češtiny. Klasická výuka předmětu český jazyk (český jazyk a literatura) na základní škole vychází z potřeb rodilých mluvčích, pro něž je čeština mateřský jazyk. *Mateřský*, protože na ně tak zjednodušeně mluvila od narození maminka. V češtině díky tomu přemýšlíme a můžeme se opírat o vlastní jazykovou zkušenost. Jindy ho nazýváme též *jazyk první*. Na druhé straně nově příchozí žák s OMJ z principu vyžaduje jiný přístup, a sice výuku *češtiny jako druhého jazyka*. Svůj první jazyk už zná, nyní se k němu přidává další. O *češtině jako druhém jazyku* se bavíme v případě, kdy se cizinec učí česky v Česku, protože zde nyní žije a čeština je jazyk, kterým se zde komunikuje a který mu umožňuje se v tomto jazyce vzdělávat a začlenit se do české společnosti.

Při výuce ČDJ klademe důraz na praktickou komunikační výchovu, což má za následek výběr gramatiky, volbu témat nebo slovní zásoby. Žák se učí česky mluvit, rozumět, psát i číst a zároveň se prostřednictvím tohoto jazyka ve škole učí. I pro zvládnutí prvního stupně základní školy je potřeba osvojit si češtinu na pokročilé úrovni. To klade vysoké nároky na všechny zúčastněné strany.

Co je specifické pro výuku ČDJ?

- pro výuku používáme specializované učebnice češtiny jako druhého/cizího jazyka
- gramatika není ve výuce primárně cílem, ale prostředkem, důležité je domluvit se
- zaměřujeme se na rozvoj všech čtyř dovedností (mluvení, poslech, čtení, psaní)
- vybíráme praktická témata přiměřená věku studenta a k nim odpovídající slovní zásobu
- důraz klademe na porozumění a vlastní aktivní projev
- při výuce postupujeme od nejjednodušších ke složitějším jevům, využíváme princip analogie a nápodoby, gramatiku rozdělujeme do dílčích celků, opakujeme
- vycházíme z potřeb studenta a neustále kontrolujeme porozumění

Při kontaktu s dítětem, pro něž je čeština cizí jazyk, je dobré mít vždy na paměti:

- čeština je pro žáka cizí jazyk, který se musí nejprve naučit,
- postupně se učí rozumět a orientovat v novém prostředí,
- všechno je pro něj stále nové a je potřeba mu pomoci,
- když málo mluví, neznamená to, že je hloupý (může se jen stydět, nebo neví, jak se vyjádřit),
- jeho vlastní myšlenky bývají bohatší než výsledný projev,
- jako každý potřebuje zažívat úspěch, hlavně ve škole,
- chce zapadnout mezi ostatní vrstevníky a přeje si, aby jeho sžívání s okolím netrvalo nápadně dlouho,

- dítě potřebuje být přijato, aby se mohlo cítit bezpečně a jistě.

Jak už jsme uvedli na začátku, čeština jako druhý jazyk označuje ten komunikační prostředek, který se pro nově příchozího cizince stává jeho „druhou mateřštinou“. Cílem výuky ČDJ je, aby se žák co nejdříve dorozuměl. Zároveň, pokud výuka probíhá u žáka na základní škole, je vhodné slovní zásobu i gramatiku vztahovat k aktuálně probíranému učivu. Ve výuce ČDJ však neexistuje univerzální metodický návod, jak postupovat. Existují různé přístupy, z nichž vybíráme ty, na základě nichž budeme u našich žáků rozvíjet všechny čtyři jazykové dovednosti (mluvení, čtení, psaní, poslech), volit vhodná témata a slovní zásobu a v závislosti na úrovni a účelu volit odpovídající část gramatiky.

Můžeme říct, že obecné principy výuky ČDJ vycházejí z námětů pro práci s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami (SPU). Často je potřeba začít již na nejnižší jazykové vrstvě, fonetické. Děti z jazykově odlišných oblastí často správně neslyší nebo nerozlišují jednotlivé české hlásky jednoduše proto, že je ze svých rodných jazyků neznají. A pokud od učitele slyší jen neidentifikovatelnou změť zvuků, je neuvěřitelně těžké se jazyk naučit. Ve výuce se proto věnujeme rozvoji sluchového vnímání, nejdříve se zaměříme na vnímání neřečových zvuků (např. zvířecí citoslovce), věnujeme se sluchové lokalizaci (Kde zvoní zvoneček?), nácviku naslouchání (protože mezi slyšením a nasloucháním je rozdíl), přeháníme výslovnost dlouhých vokálů a dáváme pozor na artikulaci v místě jazykových švů (na hranici slov).

Při práci s dětmi s OMJ je vhodné používat multisenzorický přístup, při kterém je zapojeno co nejvíce smyslů zároveň (zrak, sluch, hmat, příp. čich), společně se slovem, rytmiizací, pohybem. Podněty tak nejsou jednostranné a dítě může lépe uplatnit svůj osobitý styl učení (auditivní, vizuální atd.). Jakýkoliv předmět, který při úvodní fázi použijeme, dítěti ukážeme a nahlas pojmenujeme. Tak začínáme budovat slovní zásobu. Malý cizinec si s ním může pohrát, při nácviku měkkých a tvrdých hlásek to mohou být např. kostky (pro měkké hlásky molitanové, pro tvrdé hlásky dřevěné), při tréninku druhů vět provázek či modelína, při nácviku hranice slov v písmu, velkých písmen např. stavebnice. Řada dětí při odchodu ze své země původu neměla možnost volby, proto do Čech přicházejí nešťastné, vykořeněné a tiché. Pokud se ve výuce objeví hračka, se kterou mohou navázat vztah, např. maňásek nebo plyšová loutka, postupně se zbavují ostychu, a díky tomu, že mluví „za hračku“, začínají reagovat na český jazyk.

Každá hodina by měla mít jasnou strukturu, aby žák věděl, co může očekávat. V úvodní „zahřívací“ fázi by se mělo dítě zkoncentrovat a naladit se na hodinu češtiny. Můžeme si něco poslechnout, podívat se na video, pracujeme s kartičkami nebo napíšeme název tématu a hádáme, o čem se asi budeme učit atd. Jako další bychom měli zopakovat látku, kterou jsme se učili minule. No-

vou slovní zásobu nebo gramatiku např. formou domina, doplňovaček, křížovky nebo chodičky. Tím se plynule přesuneme k jádru dnešní lekce, kterou tak provážíme s hodinou poslední.

Tato část ideálně vychází z metodiky PPP (Presentation, Practice, Production). Nejdříve tedy představíme nové téma, společně procvičujeme a nakonec každý sám zkouší používat právě naučenou látku ústně i písemně. Ke konci lekce vše zopakujeme a hodinu můžeme zakončit některou z her. Během výuky se jednotlivé fáze mohou měnit takřka rychlostí blesku, podle aktivity či únavy žáků, což se odvíjí od jejich věku. Sledujeme i skupinovou dynamiku, střídáme formy práce (samostatně, ve dvojici, ve skupině), ve vhodný moment necháme žáky podílet se na výuce: např. při výběru hry na procvičování. Děti pak mají radost, že jsou plnohodnotnou součástí hodiny. Během výuky také dbáme na zadávání instrukcí, které by mělo být co nejjednodušší, a neustále ověřujeme porozumění.

Seznam základní doporučené literatury a internetových zdrojů

Učebnice češtiny jako druhého jazyka pro mladší děti a začátečníky:

- KIKUS Bildkarten. Hueber, Edgardis Garlin (obrázkové karty)
- Škodová, S: Domino. Český jazyk pro malé cizince 1, 2 Wolters Kluwer ČR, a. s.
- Svobodová, J.: Učím se česky 1, 2. Harry Putz
- Pokorná, V: Šimonovy pracovní listy. Portál
- Kubíčková, K: ABECEDA – Karty písmen a pracovní listy ke kartám
- Pišlová S., Pavlová, J.: Barevná čeština (1.–5. ročník ZŠ). SPN
- Schrimpfová, J.M.: Můj první slovník českého jazyka. Fraus
- Gjurová, N.: Čeština jako cizí jazyk pro začínající školáky: metodika pro učitele. Portál
- Táborková, J.: Hezky česky I, II. NIDV
- Jaurisová, B. Pánová, M.: Prázdninová škola češtiny, NIDV
- Kotyková, S. Lejnarová, V.: Čeština pro malé cizince 1, Knižní klub Praha
- Lacinová, P.: Nečtu, nepíšu, učím se česky, CIC o.p.s.
- Halaštová, A.: Česky raz dva, CIC o. p. s.

Pro starší a pokročilejší:

- Holá, L.: Čeština expres 1, 2, 3, 4. Akropolis
- Holá, L.: NEW Czech Step by Step. Akropolis
- Holá, L., Bořilová, P: Česky krok za krokem 1, 2. Akropolis
- Cvejnová, J.: Česky, prosím I., II., III., Karolinum
- Štindlová, B. a kol: Česky v Česku
- Mikolášová, J.: Spolu to zvládneme. NIDV

- Kolektiv autorů: Levou zadní I. Čeština jako druhý jazyk – učebnice češtiny pro začátečníky, Meta o.p.s.
- Janoušková, Z. a kol.: Čeština do školy, META o.p.s.

Doplňkové materiály

- Pišlová, S.: Barevná čeština pro prvňáky, druháky, třetáky, čtvrtáky, pátáky
- Pchálková, L.: Čeština – barevná gramatika
- Pchálková, L.: Sýkorčiny syrečky
- Kolektiv autorů: Můj první slovník českého jazyka. Fraus
- Obrázkové slovníky, přehledy gramatik, obrázkové gramatiky, monotematické karty, záložky s abecedou,...
- Logopedický materiál (Stará, E.: Žvanda a Melivo, Poviš mi to?, Kmentová, M.: Třída zpívá ÍÁÍÁ, hra Rozhýbej svůj jazýček)

Texty a čtení s porozuměním

- Kořánová, I.: Česká čítanka. Akropolis
- Holá, L.: Adaptovaná próza: Pohádky, Povídky malostranské, Pražské legendy, Staré pověsti české a moravské (+CD nebo DVD), Akropolis
- Pracovní sešity Ivy Novákové (Čtu a vím o čem, Poznej s námi Česko, Víš, co čteš?)
- Časopis AHOJ, časopis KRAJÁNEK, časopis RAKETA a další dětské časopisy...

Další internetové zdroje

- www.inkluzivniskola.cz – portál organizace META o.p.s. s komplexními informacemi o tématu žáků s OMJ a výuky ČDJ včetně pracovních listů a seznamu doporučených materiálů
- www.cestina2.cz – e-learning češtiny jako druhého jazyka pro začátečníky vytvořený organizací META o.p.s., zdarma
- www.ceskylevouzadni.cz/app – aplikace Čeština levou zadní, META o.p.s.
- www.kurzycestinyprocizince.cz – e-learning a webináře pro začínající učitele ČDJ

Další příklady užitečných on-line zdrojů a interaktivních materiálů:

- Včelka (má i část pro výuku ČDJ), Czech step by step, Blog pro bilingvní výchovu, grammar in, Veselá chaloupka, Umíme česky, Kahoot, Quizlet, Quizziz, blog Pro Šíšu, babadum.com, pinterest, Škola s nadhledem, mobilní aplikace Pády, mobilní aplikace Click4Czech, tabulky Logico Piccolo, Albi elektronická tužka a Kouzelné čtení atd.

Hry, které lze úspěšně použít ve výuce ČDJ:

- pexeso, pexetrio, domino, trimino (skládání obrázků), Dobble, hry s kartičkami (chňapačka)

- s papírem a tužkou: křížovky, osmisměrky, přesmyčky, lodě, kvízy, spojovačky, Bingo...
- slovní hry: slovní fotbal, Přijela tetička z Číny; Hádej kdo; Story cubes, Tik Tak Bum; Povím ti, mami...
- karetní hry: Černý Petr, kvarteto, prší, Logorelo...
- deskové hry: Člověče, nezlob se; Žebříky...
- společenské hry: Aktivita, Dixit, BrainBox...
- pohybové hry; Twister, běhací diktát...
- Kimova hra

Obecné tipy na aktivity do výuky cizích jazyků

- Malá, Z.: Jazykové hry a aktivity pro výuku češtiny pro cizince. Lingua Ludus
- Rodrová, J. a kol.: Jazykové hry 1, 2. Markéta Rodrová
- Andrášová H., Podepřelová A.: Desetiminutovky – čeština pro cizince. Pons

Praktické metodiky výuky ČDJ:

- Gjurová, N.: Čeština jako cizí jazyk pro začínající školáky – Metodika pro učitele
- Nosálová, B. a kol.: Učíme češtinu jako druhý jazyk, Meta o.p.s.
- <https://ukrajina.npi.cz/blog/jednoduse-cesky> – výuková videa pro pedagogy

Pracovní listy

Obsah učiva a jazyk spolu úzce souvisejí. Obvykle si pedagog pro žáky stanovuje cíle obsahové, u žáků s OMJ je třeba se zamyslet i nad cíli jazykovými. Pokud žák umí česky jen velmi málo, je třeba obsahové cíle prostě propojit s jazykovými a zamyslet se nad tím, jak mu s minimálními prostředky vůbec nějaké informace k dané tematice předat, co je důležité, co lze vypustit nebo zjednodušit. Přitom je dobré vzít v potaz:

- užitečnost látky a na ni vázaných jazykových prostředků z hlediska praktického života nebo dalšího studia, návaznost látky (upřednostňujeme vše, co se dá použít v životě nebo v dalším studiu)
- souvislost a využití (učební látky i použitého jazyka) v ostatních předmětech
- celková situace žáka (vyrovnávání se s novým prostředím a jazykem, stresem a především celkový pohled na naši práci se žákem ve všech předmětech, požadavky ostatních pedagogů – jakýsi součet požadavků – má na to žák v dané situaci kapacitu, nechceme příliš mnoho, co je nejdůležitější?)

Pokud žák už umí česky relativně dobře, zaměříme se na rozvoj toho, co mu činí potíže – např. přeřikání textu, vlastní formulace otázek, gramatiku relevantní pro češtinu jako cizí jazyk, (např.

mužský a ženský rod, časy, použití komplikovaných slov v různých pádech nebo časech), slovní zásobu (procvičení slov v různých kontextech, rozšiřujeme znalost spojek, synonym) atd. V úvahu můžeme vzít jakoukoli oblast jazyka nebo jejich kombinaci – vlastní produkci řeči ať už mluvenou či psanou, poslech, čtení či gramatiku. Další informace k tématu viz Pracovní listy nebo zde: **Propojení výuky obsahu a jazyka**

Vhodným způsobem, jak žákovi předat určitou látku jsou pracovní listy nebo internetové aplikace. Předávanou látku i použité jazykové prostředky můžeme maximálně přizpůsobit potřebám žáka.

Kvalitně zpracované pracovní listy pro různé ročníky ZŠ a na nejrozličnější témata najdeme na stránkách Inkluzivní školy **ZDE**.

Pokud nenajdeme vhodný pracovní list a na tvorbu vlastních pracovních listů nezbývá čas, je možné alespoň si látku v učebnici předem prohlédnout s ohledem na žáka s OMJ, stanovit si, co od žáka budeme vyžadovat – tedy konkrétně jakou slovní zásobu (termíny, fráze), dané pasáže mu v textu označit (nebo naopak vyškrtnout). U začátečníků je zde ale možnost, že v textu i nadále zbude mnoho pro něj „nadbytečných“ slov, které jsou zde především proto, aby text rozvíjely, různě kvantifikovaly a kvalifikovaly a citově zabarvovaly (přídavná jména, příliš dlouhé věty, informace navíc). Zejména pro začátečníka to může být matoucí a demotivující, proto v tomto případě doporučujeme především práci s redukovanou slovní zásobou, kterou žák může uplatnit i v běžném životě. Osvědčuje se vedení tematických slovníků k jednotlivým předmětům, starší žáci si mohou určité téma nastudovat v mateřském jazyce a poté se naučit základní pojmy v češtině apod.

PŘEHLEDNÁ TABULKA OPERATIVNÍHO PLÁNU ZAČLEŇOVÁNÍ NA ZŠ KVĚTNOVÉHO VÍTĚZSTVÍ

(personální obsazení ze druhého pololetí školního roku 2021/2022)

PŘIJETÍ ŽÁKA	Zodpovědná osoba/kontakt	Způsob provedení, poznámky apod.
Přijetí dítěte	ředitel školy Mgr. Pavel Kopečný	Ředitel školy informuje zástupce a koordinátorku vzdělávání žáků s OMJ o nově nastupujícím žákovi.
	zástupci ředitele Mgr. Lenka Mikušiaková Mgr. Lukáš Valenta	Zástupce ředitele iniciuje schůzku se zákonnými zástupci žáka, které se zúčastní další pracovníci dle potřeby.
Úvodní rozhovory s rodiči (zjištění a předání informací o dítěti a o škole, předběžné stanovení jazykové úrovně)	zástupkyně ředitele Mgr. Lenka Mikušiaková koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna	Vstupní pohovor probíhá s rodiči a žákem (pokud je potřeba, tak za účasti dalších pracovníků školy či tlumočníka/interkulturního pracovníka) za účelem zjištění základních informací o žákovi, orientační úrovně znalosti čj, předání informací o chodu školy rodičům (v příslušné jazykové mutaci, pokud je k dispozici).
Jazyková příprava dle § 20 ŠZ, intenzivní či letní kurzy češtiny jako druhého jazyka	zástupkyně ředitele Mgr. Lenka Mikušiaková koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna	Koordinátorka inkluze žáků s OMJ, učitelka ČDJ, zástupkyně ředitelky informuje rodiče o případné možnosti jazykové podpory dle § 20 Školského zákona (jazyková příprava v dotaci 100/150/200 hod.) a zajistí potřebnou administrativu. Jinou nebo návaznou možností je využití financování ČDJ z výzev MŠMT.
PLPP, Plán jazykové podpory, vyšetření žáka s OMJ v ŠPZ, IVP	výchovná poradkyně Mgr. Gabriela Šveda Vávrová koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna Mgr. Pavla Zaleková Mgr. Michaela Neumannová	K žákům je nasměrována podpora z PO I., popř. II a III. dle §16 ŠZ v rámci úprav obsahu vzdělávání. V případě potřeby jsou zapojeny speciální pedagožky.

PRVNÍ DNY VE ŠKOLE	Zodpovědná osoba/kontakt	Způsob provedení, poznámky apod.
Komplexnější jazyková a pedagogická diagnostika	<p>výchovná poradkyně Mgr. Gabriela Šveda Vávrová</p> <p>koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna</p> <p>Třídní učitel/ka</p> <p>Dvojazyční AP Bc. Anna Balahura Bc. Oleksandra Trostinska</p>	<p>Třídní učitel/ka ve spolupráci s ostatními pedagogy realizuje pedagogickou diagnostiku, učitel ČDJ, dvojazyčné AP provádí jazykovou diagnostiku. Celý proces zajišťují výchovná poradkyně a Koordinátorka inkluze žáků s OMJ. V případě potřeby jsou zapojeny speciální pedagožky, zástupce ředitele.</p>
Doučování, další podpora v ČDJ	<p>ředitel školy Mgr. Pavel Kopečný</p> <p>koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna</p> <p>zástupkyně ředitele Mgr. Lenka Mikušiaková</p>	<p>Pro žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka je poskytnuta bezplatná jazyková příprava během běžného vyučování. Místo Druhého cizího jazyka je realizovaná výuka Češtiny jako druhého jazyka, pokud je to v nejlepším zájmu žáků. Odpolední doučování je financováno z výzev MŠMT, případně z Národního plánu obnovy.</p>
Plán jazykové podpory/ PLPP	<p>koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna</p> <p>výchovná poradkyně Mgr. Gabriela Šveda Vávrová</p>	<p>Třídní učitel/ka vypracuje společně s ostatními vyučujícími pedagogy PJP, koordinují se s Koordinátorkou inkluze žáků s OMJ, učitelkou ČDJ, výchovnou poradkyní. Plán je vyhodnocen po 4 měsících. Za aktuálnost plánu odpovídá třídní učitel/ka.</p>
Adaptační koordinátor Patron Komunikace s rodiči	<p>Dvojazyčné AP Bc. Oleksandra Trostinska Irina Pershyna Bc. Anna Balahura</p>	<p>Nově přichází žák bude po škole proveden dvojazyčnými asistentkami. Třídní učitel případně také osloví 1–2 patrony (žáky ze třídy), kteří budou nově přichozímu žákovi pomáhat v jeho prvních týdnech ve škole. Koordinátorka inkluze žáků s OMJ poskytuje konzultaci zákonným zástupcům a pedagogům školy v oblasti začleňování, doučování a volnočasových aktivit, podporuje komunikaci mezi pedagogickými pracovníky a zákonnými zástupci žáků. Komunikaci s rodiči primárně zajišťuje třídní učitel. Na koordinační úrovni vše zajišťuje zástupce ředitele a koordinátorka inkluze žáků s OMJ.</p>

PRÁCE S DÍTĚTEM 1. ROK	Zodpovědná osoba/kontakt	Způsob provedení, poznámky apod.
<p>Vyhodnocování a stanovení nových jazykových cílů v rámci Plánu jazykové podpory</p> <ul style="list-style-type: none"> Čtvrtletí Pololetí Konec roku 	<p>1. stupeň – třídní učitel/ka, 2. stupeň – třídní učitel/ka v koordinaci s dalšími pedagogy žáka popř. ve spolupráci s výchovnou poradkyní Mgr. Gabrielou Švedou Vávrovou a dvojjazyčnými AP Bc. Annou Balahurou Bc. Oleksandrou Trostinskou</p>	<p>Na základě pedagogické a jazykové diagnostiky je vypracován PJP, který bude, pravidelně vyhodnocován (ideálně čtvrtletně).</p>
Hodnocení 1. a 2. pololetí	Třídní učitel/ka	Hodnocení provádí třídní učitel/ka ve spolupráci s dalšími vyučujícími, příp. s dvojjazyčnou AP.

PRÁCE S ŽÁKEM DALŠÍ ROKY	Zodpovědná osoba/kontakt	Způsob provedení, poznámky apod.
Jazyková rediagnostika vždy na začátku roku	<p>Koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna Učitelky ČDJ Bc. Anna Balahura Bc. Oleksandra Trostinska Ing. Anna Ignatěna</p>	<p>V případě potřeby bude provedena v průběhu září rediagnostika žáka a dle ní bude nově nastavena podpora pro příslušný školní rok.</p>
Stanovení způsobu jazykové podpory / opětovná návštěva ŠPZ		<p>Další návštěva ŠPZ se odvíjí od vyhodnocení PLPP/IVP/PJP, v případě dalších obtíží žáka či nedostávající podpory.</p>
Stanovení a vyhodnocování jazykových cílů v jednotlivých předmětech	<p>1.stupeň – třídní učitel/ka, 2. stupeň – třídní učitel/ka v koordinaci s koordinátorkou inkluze žáků s OMJ Ing. Annou Ignatěnou popř. ve spolupráci s dvojjazyčnými AP Bc. Annou Balahurou Bc. Oleksandrou Trostinskou</p>	<p>Nastavená podpora je průběžně vyhodnocována a jsou nastavovány jazykové cíle pro klíčové předměty.</p>

PRŮBĚŽNĚ	Zodpovědná osoba/kontakt	Způsob provedení, poznámky apod.
Komunikace s rodiči	<p>Třídní učitel/ka</p> <p>Koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna</p> <p>Učitelky ČDJ Bc. Anna Balahura Bc. Oleksandra Trostinska Ing. Anna Ignatěna</p>	Běžnou komunikaci zajišťuje třídní učitel případně koordinátorka inkluze žáků s OMJ. Do komunikace ohledně jazykové podpory, začlenění do třídního kolektivu se zapojuje také učitel ČDJ, dvojazyčná AP. Informační schůzky pro rodiče, konzultace ohledně možností doučování a zajištění volnočasových aktivit, uplatnění podpůrných opatření ve výuce, porozumění chodu školy zajišťuje výchovná poradkyně, koordinátorka inkluze žáků s OMJ, dle potřeby za účasti tlumočníka a dalších odborníků.
Práce s klimatem třídy	<p>Třídní učitel/ka</p> <p>Metodičky primární prevence PhDr. Kateřina Bartošová Ing. Martina Pletichová</p> <p>Výchovná poradkyně Mgr. Gabriela Šveda Vávrová</p> <p>Psycholožky Mgr. Zuzana Nováková Mgr. Dominika Tvrdá</p>	<p>Vedle práce v rámci třídnických hodin škola zapojuje také externí organizace.</p> <p>Aktuálně: Projekt Odyssea, PPP obvodní metodik, Protidrogová koordinátorka MČ Praha 11</p>
Jazyková příprava a doučování	<p>Koordinátorka inkluze žáků s OMJ Ing. Anna Ignatěna</p> <p>Zástupkyně ředitele Mgr. Lenka Mikušáková</p>	Organizaci jazykové přípravy (rozvrh, intenzita, skladba a velikost skupin) má na starosti Koordinátorka inkluze žáků s OMJ, zástupkyně ředitele v součinnosti s vyučujícími ČDJ, dvojazyčnými AP.

POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA

(nad rámec zdrojů uváděných na konci jednotlivých příloh)

- ČSÚ: **Mateřské, základní a střední školy, konzervatoře, vyšší odborné a vysoké školy – studující cizinci** [online]. Praha: Český statistický úřad. Vydáno 31. 12. 2020 [cit. 15. 6. 2022] Zdroj: https://www.czso.cz/documents/11292/40291466/c04R41_2020.pdf/647db-191-603f-442f-89cd-2a79ebaa10ef?version=1.0
- **Barbora Nosálová a kol.: Učíme češtinu jako druhý jazyk** [online]. Meta o.p.s. Vydáno 2020 [cit. 15. 6. 2022] Zdroj: <https://meta-ops.eu/publikace/ucime-cestinu-jako-druhy-jazyk-pruvodce-pro-ucitele/>
- **Inkluzivní škola** [online]. Meta o.p.s. [cit. 15. 6. 2022] Zdroj: <https://inkluzivniskola.cz/>
- **Jednotný metodický portál MŠMT** [online]. MŠMT [cit. 15. 6. 2022] Zdroj: <https://www.edu.cz/>
- **Michala Bernkopfová, Barbora Nosálová, Kristýna Titěrová, Tereza Vágnerová, Jana Vávrová: Průvodce začleňováním žáků s odlišným mateřským jazykem** [online]. Meta o.p.s. Vydáno 2019 [cit. 15. 6. 2022] Zdroj: <https://meta-ops.eu/publikace/pruvodce-zaclenovanim-zaku-s-odlisnym-materskym-jazykem-pro-zakladni-skoly/>
- **Portál podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti/žáky cizince** [online]. Národní pedagogický institut. [cit. 15. 6. 2022] Zdroj: <https://cizinci.npi.cz/>
- **Vzdělávání žáků cizinců** [online]. MŠMT. [cit. 15. 6. 2022] Zdroj: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vzdelavani-zaku-cizincu>

O INBÁZI

InBáze, z. s. je nestátní nezisková organizace, která existuje od roku 2001. Jejím posláním je vytvářet bezpečný a otevřený prostor k vzájemnému poznávání a porozumění mezi českými občany a lidmi jiných národností a kultur.

Spolek InBáze nabízí aktivity pro migranty a jejich rodiny – odborné sociální, právní a psychosociální poradenství, asistenční a poradenské služby včetně pomoci v nouzi. Provozuje komunitní centrum, organizuje programy pro mladší a starší děti, multikulturní skupiny a komunitní akce pro širokou veřejnost. Pro interkulturní a pedagogické pracovníky pořádá kurzy. Každoročně realizuje interkulturní festival RefuFest a jeho součástí je také sociální podnik Ethnocatering. Pořádá rovněž množství programů pro děti a mládež.

V oblasti vzdělávání InBáze dlouhodobě spolupracuje se školami. Věnujeme se multikulturním programům pro 1. i 2. stupeň ZŠ (projekt *Bedýnky příběhů*) včetně nastavení plánů multikulturní výchovy a také tématu podpory začleňování žáků s OMJ do českého školství. Snažíme se nastavit komplexní systém podpory od vyčlenění funkce koordinátora inkluze přes metodickou podporu pedagogů, jazykovou podporu dětí a komunikaci s rodiči až po práci s dětským kolektivem. Pro děti organizujeme také interkulturní kluby a příměstské tábory a komunitní aktivity zaměřené na ethnovaření, výtvarné aktivity nebo kulaté stoly na různá sociální nebo vzdělávací témata.

O PROJEKTU MOSTY KE ŠKOLÁM III

Projekt Mosty ke školám III je zaměřen na **podporu začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem**; a to prostřednictvím komunitních, dobrovolných a jiných neformálních aktivit, a dalším rozvojem kompetencí dětí a žáků v oblasti multikulturního vzdělávání. Podpora proinkluzivního multikulturního prostředí přispívá k sociální soudržnosti, chápání a respektování sociokulturní rozmanitosti, vztahu k okolnímu prostředí, k porozumění a toleranci odlišných kultur. Hlavním cílem projektu je ve školách **podpořit zavedení systémových změn** v začleňování dětí/žáků s OMJ a rozšíření **chápání sociokulturní rozmanitosti**. Proto se projekt soustředí zejména na **metodickou podporu** pedagogických pracovníků, žáků s OMJ a jejich rodin. Projekt cílí na **pražské MŠ a ZŠ**.

Realizační tým: MgA. Hana Mlynářová, Mgr. Ilona Dvořáková, Mgr. Lenka Mikušáková, Ing. Anna Ignatěna

Grafická úprava: Mgr. Martina Hradecká

Vytvořeno v rámci projektu Mosty ke školám III podpořeného z Operačního programu

Praha: Pól růstu ČR – CZ, reg. číslo CZ.07.4.68/0.0/0.0/20_079/0002127

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

